

Petraç Zoto

Kësër
bëhet
vonë
Tregime

SH-32

Z 92

Petraç
Zoto

Nesër
bëhet
vonë

●
tregime

49/140

SHTËPIA BOTUESE
NAIM FRASHËRI

Afrora

«Kam zënë nuse.»

Letra më ngriu në dorë. E lëshova përdhe, e mora përsëri, e lexova dhe një herë. Nuk u zija besë syve. Si kështu, mor Kudret? Pse, për nuse ke vajtur në Tiranë ti? Ti je ushtar, do edhe një vit që ta kryesh, nusja të duhet ty!...

Më erdhi e papritur edhe për një gjë tjetër. Unë vjehërr? Më dukej vetja fare i ri. Ja, gjer dje vajta në bujqësoren e mbrëmjes. Vërtet që një kohë burri dyzetyjeçar më qe dukur i moshuar, bile plak, po ndryshe atëherë. Kur i kalova të dyzetat (sepse sot unë jam plot dyzet e dy vjeç), vitet nuk më rëndonin hiç e unë nuk ankohesha për asgjë. Vetëm se ja, Kudreti u rrit, Luljeta u rrit, Turi po rritet. Sesi rriten kaq shpejt e s'i vëmë re. Kudreti me nuse!...

Çne kjo nuse kështu, pa radhë e pa kohë!

Djali asnjëherë nuk na kishte zënë në gojë punë nusesh. Nëna çeku e ngiste ndonjëherë. Dua nuse, i thoshte. Të mënd një nipkë dhe pastaj... Ehu, moj nënë, dhe ti... ia kthente ai. Mos na u bëj kaq plakë dhe... Atëherë Lola, ime shoqe, sikur zgjohej. T'i bëjmë nuse nga Suli, më thoshte. Ato suljotet janë shumë të mira. Për këngë e valle i do? I ke. Për punë i do? I ke. Të bukura e të hedhura? Si ato!

Unë vetëm qeshja. Kurse ai... Shi në të kthjellët! Dhe kur, pa! Dhe ku, pa! Nuse në Tiranë! Të lërë Tiranën një vajzë e mirë dhe të vijë në Shportëzë, gjer në këtë fshatin tonë të largët! Pastaj të thuash se ky Kudreti është ndonjë nga ata që të marrin më qafë! Çne, ore. Vjen ca i gjatë, më i gjatë se unë, por është thatuq. Dhe i turpshëm e i heshtur si çupë. Ai me ne mezi këmben dy llafe, si i kishte lidhur pizgat me atë të Tiranës? Mos bëj habi, po deshe!

Ka ngecur diku, thosha. Ej, ç'do të ishte ndonjë ajo që veç të gjente burrë! Se, ta ndërronte Tiranën me një fshat një vajzë e mirë e me mend...

Ishte një gjë e rrallë, bre, prandaj po më ziente koka. Vërtet kishte marrë nuse nga Korça Sefiu i Malos, ama të dy ishin me punë në Korçë. Vërtet ishte lidhur dhe Nazifi me një çupë nga Elbasani, ama të dy ishin mësues në fshatrat e Librazhdit. Ë, ishte martuar në qytet Seriu! Po për nuse që kishte marrë! Një çalamane që bariste si në katër lisa. Ai i humburi hyri kollovar. Fshatarët i vajtën për urim, e takonin Seriu e i flisnin, po ku! Si për ngushëllim. Kjo e keqe ta ketë gjetur dhe Kudretin tim? Obobo!... Të të marrë malli për nipkat e mbesat, të të zërë malli për djalin

dhe të shkosh t'i pjekësh në shtëpinë e tjetrit, gjer në Tiranë! Ose të të vijë ai, ama me një nuse që të të vijë turp t'ua tregosh njerëzve!... Eh, Kudret, Kudret!

Njëherë mendova të mos ia tregoja askujt. As gruas, as nënës, asnjeriu. Kushedi, mbase ishte një gabim, a një nxitim. Të prisja dhe ca. Mirëpo s'kam mbajtur kurrë të fshehtë. Edhe në jam munduar ndonjëherë, më ka brejtur pendimi e s'kam duruar dot më shumë se një natë. Nuk jam i zoti. Nëna, njëherë, ma pikas sapo kapërcëj pragun. Ç'ke, o djalë, thotë, ç'të mundon? E thotë me gojë a e thotë me sy, njëlloj. Unë i hapem menjëherë. Ndryshe, më ngjan se bëhem i lig, i pabesë, sikur bëj ndonjë faj.

Nejse.

— Kudreti ka zënë nuse, — u thashë.

— Ua! — ia bëri Lola, e gëzuar e si e trembur.

— Ç'emër ka nusja? — pyeti nëna.

Tjetër merak ajo! Unë atë kohë u kujtova për emrin. Afrora ia thonë, shkruante im bir. Afrora Zake. Sivjet mbaroi gjimnazin dhe hyri në kombinatin e rritjes së shpendëve. I ati është ushtarak, e ëma rrobaqepëse.

Çdo gjë më dukej e çuditshme në letrën e Kudretit, që nga emri i vajzës. Afrora, përsëritja me vete. S'më kishte zënë veshi emër të këtillë. Të them që s'më pëlqeu, gënjej. Të them që më pëlqeu, prapë gënjej. Vajzat me emër të bukur gjithnjë sesi më janë dukur. Unë ato nuk i përfytyroj dot si gjithë njerëzit e tjerë. Fjala vjen, sado që jam munduar, nuk i kam përfytyruar dot të ulen në tryezë e të hanë bukë, apo t'i shtrohen një pune çfarëdo. Kështu edhe për Afrorën. Vetëm se atë emri ma sillte ashtu, të bukur e si të pakapshme, kurse logjika, të shëmtuar, mos o zot.

Ç'është kështu, thosha me vete. Të të kisha këtu, o Kudret, e kishe hak një dru të shëndoshë. Se s'të kam rrahur qëkuri. Jo, nuk të kam rrahur kurrë. Unë dukem i vrazhdë në të parë, po mbi fëmijët s'kam ngritur dorë. E megjithatë ata janë të urtë e të dëgjuar. Të dëgjuar? A, lëre! Thëngjill i mbuluar ky Kudreti. I bindur e i turpshëm në të parë, por pa shih ç'vete e bën!

Njeriu, thonë, zë plaket kur i vdes nëna. Unë them më parë, kur bëhet vjehërr. Që atëherë fillojnë merakët. Si do të jetë nusja? A do të dalë e mirë? A do të m'i dojë njerëzit? A do të lindë fëmijë? A do të...? Po më parë cila është, nga ç'derë e nga ç'fis, si e ka qëndrimin e sjelljen. Ato pak të dhëna, që im bir më jepte në letër, nuk m'i shkoqitnin dot. Përpiqesha të bëja zap një pyetje, katër a pesë të tjera më kërcenin në kokë dhe cila e cila të më hiqte në anën e saj. Shqetësim që, lëre, lëre!

Lola sikur s'e vriste dhe aq. Ke parë ti? Më bëhej se krekosej që do të bënte krushqi në Tiranë. Nëna një e dy dhe pyeste për emrin. Edhe pse ia thashë disa herë, ajo prapë: «Po ç'emër është ky?» Unë e kuptoja ku rrihte ajo, po nuk desha ta ngitja atë muhabet. Kisha tjetër merak, më të madh: Si do të ishte kjo Afrora, që ia kishte prishur mendjen tim biri? Është një lajthitje, i dhashë karar dikur. T'ia shkullim nga zemra një sahat e më parë. Për të mirën e tij.

Me këtë mendje u ngrita e vajta në Tiranë.

Kudreti u lulëkuq porsa më pa. U përshëndoshëm ftohtë, me druajtje, sikur kishte hyrë në mes tonë një gjë e huaj që s'na linte të shfrenim lirisht.

Ai më pyeti për nënën, për të ëmën, për

Luljetën e Turin. Rrinte sa rrinte dhe kujto-
hej të pyeste për ndonjë njeri a për ndonjë gjë
tjetër. Mirëpo dhe pyetjet mbaruan, ca më te-
për kur përgjigjet e mia ishin të shkurtra e të
thata.

— Ç'erdhe? — e plasi më në fund, duke ngri-
tur sytë nga filxhani i kafes.

— Më kishte marrë malli për ty.

— Për Afrorën erdhe?

Unë trazova kafen dhe e piva përnjëherë.

— Si e zure këtë nuse kështu, pa na thënë,
pa...

— E dua, baba.

— Po ajo?

— Edhe ajo.

Të kuqtë i iku. Si kështu, ishte hapur si
vaji në arme këtu në Tiranë? Eh, kur m'u bë
qejfi që e hodhën në kryeqytet! Do të hapë
sytë, mendova atëherë. Në Tiranë e kisha bë-
rë ushtrinë edhe unë. Gjer atë ditë unë s'kisha
dalë nga fshati. As në Korçë nuk kisha qenë.
Dhe drejt e në Tiranë. Ç'pashë e ç'mësova aty,
vlenin sa për gjithë jetën e deritanishme. Një
herë në javë kishim liridalje. Eh, si i lustronim
këpucët e si i ndritnim me sidol pullat meta-
like! Dhe krap-krup nëpër shëtitore. Djem
ishim, na ziente gjaku e i hanim me sy çapkë-
net e kryeqytetit. Po më tepër jo, jo. Njëherë
një vajze i kishte dalë taka e sandales. Mu atje,
te hotel «Internacionali». Po jepte e merrte me
një gur në trotuar. O ushtar, të lutem më tha
mua. Unë ia rregullova si munda. Faleminderit
shumë, dhe më dha një shikim të ëmbël, të bu-
të, që të merrte mendtë. As vetë s'e di ç'iu për-
gjigja. Më duket se mbeta gojëhapur e s'i tha-
shë asgjë. Vetëm kaq. Një herë tjetër më qëlloi
të ulesha në kinema pranë një vajze me de-

kolte. Pse, i ngrita sytë, thua?... E, që ta ngas
llafin, më pëlqenin, perri më dukeshin, mirë-
po as nëpër mend s'e shkoja që unë dhe ndo-
njëra prej tyre... Kupton ti? Ku unë e ku ato!
Ku Tirana e ku Shportëza! I shihja sikur s'ki-
shin të bënin fare me mua, prandaj nuk më tra-
zonte asnjë.

Kurse Kudreti...

Dhe më rrinte përkarshi herë i druajtur, siç
e njihja, herë fare i pacipë, aq sa i druhesha
unë atij.

— Për martesë njeriu lipset t'i thërrasë men-
djes.

— I kam thërritur.

— Po ajo?

— Edhe ajo, të thashë një herë.

— Vjen në fshat ajo?

— Vjen!

Ndihej kaq i vendosur e kaq i sigurt në vet-
vete, sa bëra habi.

— Ti do ta shikosh vetë, baba.

Unë ta shihja? Jo, s'kisha vajtur për të parë
atë.

— Nuk të çoj në shtëpi të saj, mos ki keq.
Po ja, sikur të vinte Afrora këtu...

A, ç'më qenke bërë, mor Kudret! Ai e
kishte sjellë e ajo priste përjashta. Një të kër-
cyer bëri ai e doli nga klubi. Pas pak u kthyen të
dy të zënë për dore. Vetëm një vështrim shka-
razi i hodha. E gjatë, e drejtë, e bukur. T'i
rërëbeje kokën. A, mor kopuk!

— Si je, baba, mirë? — më pyeti vajza dhe
më përshëndoshi, sikur të ishte Luljeta. Po ba-
lli i bulëzoi djersë. Edhe faqet iu bënë flakë.
Ama dhe, unë... thua më kishte zënë njeri në
ndonjë faj. Baba! Që kur e gjer ku?

Ajo matanë, unë këtej. Kudreti në mes. Ku-

dreti thirri kamerierin e bëri porosinë. Prapë u sheshua me ne heshtja e bezdisshme.

— E di ti ç'është fshati, moj çupë?

— Unë njoh Kudretin, — tha ajo dhe faqet ia mbuloi një purpur i lehtë. — Kam qenë në aksion.

Hëm, qesha me vete. Pse, njihet fshati me aksione? Në aksion çdo gjë të bëhet e bukur. Se është vetëm për disa ditë. Pastaj, mosha, shoqëria.

— Më ka folur dhe Kudreti.

Ama i ishte zgjidhur gjuha Kudretit?! Kushe-di ç'i kishte përrallisur! Shesh me lule do t'ia ketë bërë. Kemi fshat të zhvilluar, bëjmë mbrëmje vallëzimi. Xhanëm këto kështu janë, por...

Pikë gjumi atë natë. Sillu e vërtitu dhe mendja s'donte e s'donte të pushonte. Qëmton-te andej-këtej e më sillte ca martesë të pazakonta. Atë të Seritut një. Po ndryshe Seriu. Nusja e tij ishte një... Pastaj kjo Afrora donte të vinte në fshat e jo ta merrte Kudretin në Tiranë. Si, bre, si?... Të vijë nga Tirana një vajzë kaq e dukur! Ë, po, një djalë nga Suli mori nuse në Tiranë, po si ky Kudreti im. Më rrahu zemra nga ngjashmëria. Më rrahu zemra e më hyri një frikë. Një mot e më shumë Suli e fshatrat fqinje nusen nga Tirana e patën në gojë. Ishte e bukur dhe e folur, po thoshin që ishte ca mendjelehtë. Vishej e sillej si në Tiranë. Pa mbushur vitin, iku.

E, o Kudret, ç'na turpërove! Do të na vësh njollë, do të mbetesh i ve që në të ri! Se, që do të të lërë, kjo është si një e një që bëjnë dy.

Vraje e vraje mendjen, aty nga mëngjesi sikur e gjeta. Po të jetë për të prishur, sa më parë, më mirë, thashë. Kudreti ta sjellë njëherë në fshat... Të merrte leje. Kur t'i llangoseshin

sandalet me baltë asaj Afrorës, pa të shihte në do t'i shkonte ndër mend të thoshte më se fshati është i bukur dhe që atje mund të jetohej si në qytet! Ia thashë. Ndoshta e pikasi që e kisha me hile. Po më pas vura re se të dy u gëzuan. Dhe s'e bënë të gjatë.

Në krye të muajit çatisën. Gjer në Bilisht me urban, më tej me një zetar. Afrora qe e gëzuar. Puth nënën e puth Lolën. Luljetën për qafe. Mor, fluturonte, për besë! Që atë natë u ngrit të lante enët. Tjetër punë që Luljeta s'e la. U njoh shpejt me çupat e fshatit. Ke parë ti që s'e linin rehat gjer natën vonë?! Ne, si i thonë, as e pamë, as e zumë. Dy iknin, tri vinin, E shpunë dhe nëpër ara e vunë të punonte. E merrnin në shtëpitë e tyre. Rinia bëri një mbrëmje. Afrora, si të duket fshati? Mirë, ua, sa mirë! Është e afruar, thoshin, e afruar dhe e thjeshtë, sikur të jetë rritur këtu, me ne. Njëlloj si ajo e Sulit, haja veten unë. Luljeta e Lola sikur i ngrinin erërat. Kudreti mbahej ca si rëndë, ama gëzimi i pikasej që atje tej.

Dhe kështu, deshëm s'deshëm e premë që dasmën ta bënim porsa të lirohej Kudreti.

Pas kësaj zura ta shihja fshatin me një sy tjetër. Sikur unë të isha Afrora.

Që nga Maja e Hijes fshati ynë ngjan me një shportë me lule. Prandaj do t'ia kenë vënë këtë emër. Çdo shtëpi e ka një oborr të vogël me pemë e pjergull. Shumë jemi dhënë pas pjergullave tashti. Në rreshta përpjetë a në formë tende ato t'i zë syri kudo. U tufëzuan lopët e dhen-të, mbinë pjergullat. Se rrushi është bukur, është shëndet pa bëhet edhe raki e sjell të ardhura. Oborret ke qejf t'i shikosh. Edhe luleshtrydhe gjen në to. Ndërmjet gjelbërimit skuqin çatitë e shtëpive. Njëra më e mirë se tjetra. Më të shum-